

Riksdagen

Stenografiska uppteckningar

vid EU-nämndens sammanträden

2008/09:9

Fredagen den 7 november

1 § Extra möte i Europeiska rådet

Statsminister Fredrik Reinfeldt

Information och samråd inför Europeiska rådets extrainsatta möte den 7 november 2008

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag hälsar nämnden och statsministern med medarbetare välkomna till detta delade sammanträde. Här i Stockholm sitter större delen av nämnden och kansliet, och någonstans i Prag ska statsministern enligt uppgift befinna sig med sina medarbetare. Där är han efter sin rundresa i Centraleuropa och på väg till det extra toppmöte som är i Bryssel i dag.

Eftersom han rent fysiskt ska åka till Bryssel har vi begränsat med tid på oss och har ett kort telefonmöte nu på morgonen för att hinna samråda med statsministern inför Europeiska rådets möte, som ändå krävs av oss. Vi har inför mötet följt diskussionerna i finansministerkretsen, statsministerkretsen, medierna och allt möjligt.

Jag ska bara kort säga att det finns några papper på bordet som statsministern kommer att kommentera och förhålla sig till alldeles strax. Det finns ett så kallat *non-paper* från det franska ordförandeskapet. Det ska just betraktas som ett *non-paper* från det franska ordförandeskapet. Det har vi diskuterat även i finansministerkretsen.

Det finns också utsänt till nämndens ledamöter bakgrundsdokument i form av kommissionens meddelande och annat från Ekofinrådet och från dagarna efter Ekofinrådet. Inför Ekofinmötet samrådde också nämnden förra fredagen.

Samråden med statsministern brukar vara öppna. Det var av rent praktiska skäl inte möjligt eftersom vi inte är på samma ställe. Men stenografiska uppteckningar förs som vanligt och publiceras så fort som möjligt efter mötet. Det som sägs på mötet är också öppet. Men vi har inga journalister i lokalen.

Jag lämnar ordet till statsministern för att berätta för oss vad han tror händer under dagen. Därefter är ordet fritt för frågor i mån av tid. Vi måste avrunda detta senast halv nio. God morgon, välkommen och varsågod, statsministern!

Anf. 2 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack så mycket för det, fru ordförande!

Som framgick av ordförandens introduktion har nämnden vid tidigare tillfällen fått information om ärendet och Sveriges hållning i denna fråga. I dag ska vi ha ett extrainsatt möte med Europeiska rådet. Anledningen är det kommande toppmötet i Washington DC den 15 november med representanter för de så kallade G 20-länderna.

Dagens möte syftar till att bereda EU:s position inför toppmötet. Europeiska rådet beslöt vid sitt förra möte att EU ska arbeta tillsammans med sina internationella partner för att åstadkomma en genomgripande reform av det internationella finansiella systemet. Arbetet ska ta sin utgångspunkt i principer om transparens, sund bankverksamhet, ansvar, integritet och global styrning.

Sverige har inför mötet understrukt vikten av att alla medlemsstater genomför de åtgärder som vi gemensamt har kommit överens om. Som nämnts kan den finansiella krisen inte lösas med enskilda åtgärder för att hantera enskilda banker som har hamnat i problem. För att återställa förtroendet på de finansiella marknaderna behöver alla delar i det gemensamma paketet implementeras och våra gemensamma trafikregler respekteras. Åtgärderna måste också vara underbyggda med ett tydligt institutionellt ramverk.

Det franska ordförandeskapet har tagit ett initiativ för att på längre sikt verka för en reform av det globala finansiella systemet. Det är ett arbete i vilket Sverige har haft en pådrivande roll. Det handlar om de globala finansiella institutionerna, de globala regelverken och hur man på bästa sätt kan säkra att dessa efterlevs. Det handlar också om ett förbättrat samarbete mellan myndigheter som har en roll på det finansiella området.

Ordförandeskapet kommer på mötet att presentera sin syn på dessa frågor och hur man ser på det kommande toppmötet i USA. Som nämndes av ordföranden ligger ett så kallat *non-paper* från ordförandeskapet på bordet. Syftet är att Europeiska rådet ska enas om en samsyn om det framtida arbetsprogrammet.

Fru ordförande! Från svensk sida kommer jag att framhålla att vi tillsammans nog måste analysera krisens uppkomst och spridning för att få svar på vad som behöver förstärkas och förbättras. Syftet är givetvis att minska risken för att den finansiella kris vi nu ser ska hända igen.

Som jag ser det finns det tre huvudsakliga frågeområden som vi behöver arbeta med.

För det första: global styrning. Då tänker jag främst på rollerna för de internationella finansiella institutionerna och framför allt Internationella valutafonden. Valutafonden har gjort framsteg, men mer kan göras. Låt mig dock understryka att IMF:s granskningar bara kan bli effektiva om medlemsländerna lever upp till sina åtaganden och tillåter fonden att till fullo utföra sitt arbete. Dessutom måste samarbetet mellan IMF och internationella tillsynsorgan fördjupas.

Jag anser att arbetet även fortsättningsvis bör äga rum i de multilaterala institutioner som redan existerar. Internationella valutafondens och Världsbankens styrka är att de har en nästintill global medlemskrets. Det är också en viktig garant för att de åtgärder som utformas görs på välgrundande analyser och kan genomföras samlat.

För det andra behövs en översyn av internationella regelverk och standarder för att identifiera brister och eventuella luckor. Det är givet så att i en globaliserad värld är globala standarder en nödvändighet. Vi måste arbeta för att regelverken blir mer gemensamma och att alla länder följer de internationella regelverken.

Jag vill understryka att samtidigt som det är viktigt att komma fram till konkreta resultat är det viktigt att vi inte förhastar oss. De åtgärder och förändringar som vidtas bör vara noga genomtänkta. Annars riskerar vi förhastade åtgärder som leder till nya problem.

För det tredje behöver vi ta ytterligare steg för att stärka samarbetet när det gäller tillsynen av de gränsöverskridande finansiella företagen och vår förmåga att gemensamt hantera och lösa kriser. Vi har tagit flera viktiga steg inom EU. Men många banker är globalt verksamma. Därför behöver vi arbeta med denna fråga också på internationell nivå.

Avslutningsvis innebär dagens möte att EU-länderna gemensamt går ett steg vidare i att hantera den internationella finanskrisen. Vi är inte igenom problemen ännu. Vi har att vidta ansvarstagande när prövningen fortsatt står för dörren. I tider som dessa måste vi visa på vilja till handlingskraft men också på de möjligheter som en öppen värld har att erbjuda.

Jag välkomnar att EU tar sitt ansvar och visar ledarskap i en kris som denna. Sverige har varit och står fortsatt redo att spela en aktiv roll i det arbetet. Jag tackar nämnden och är redo att besvara frågor.

Anf. 3 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Tack för informationen. Vi står i den här frågan på samma sida som regeringen. Det jag vill fundera över är hur statsministern ser på möjligheten att ni blir eniga och därmed den franska presidenten faktiskt måste backa. Vi vet hur det är med Frankrike, ära och så vidare.

Anf. 4 HANS LINDE (v):

Tack statsministern. Jag får säga inledningsvis att Vänsterpartiet tycker att stora delar av *non-paper* är väldigt bra. Däremot har jag en specifik fråga.

Man lyfter fram IMF:s roll väldigt tydligt som den primära globala aktören när det gäller att hantera finanskrisen. IMF har under decennier varit den kanske allra främsta förespråkaren av tydlig avreglering av finansmarknaden och minskad offentlig insyn i finanssektorn.

Ska man lämna över detta ansvar till IMF vore det också rimligt att man driver på en tydlig reformering av IMF avseende både dess ekonomiska policy och IMF:s uppbyggnad och sammansättning.

Min fråga är om regeringen är beredd att driva på en sådan reformering av IMF.

Anf. 5 CECILIA WIGSTRÖM i Göteborg (fp):

Fru ordförande! Vi var några ledamöter i nämnden som var i Frankrike och träffade Cosac och de andra EU-nämnderna i Europa i måndags och tisdags. Då fick vi lyssna på den franska premiärministern Fillon. Han var väldigt tydlig med att han vill att EU ska gå in och stödja bilindustrin med hänvisning till att USA gör detta.

Jag vill fråga statsministern vad han ser för möjligheter att stoppa detta. Det vore verkligen att starta en kapplöpning där varje land vill stötta sin egen bilindustri. Det kommer att leda till snedvriden konkurrens. Det är dessutom tvärt emot EU:s konkurrensregler. Jag vill fråga statsministern om det går att stoppa detta.

Anf. 6 ORDFÖRANDEN:

Själv vill jag också fråga en sak apropå Fillon och en sak till. Den franske premiärministern François Fillon sade på det möte som Cecilia Wigström refererade till att Frankrike verkligen vill driva att ha återkommande toppmöten i eurozonen.

Statsministern sade nu att vi ska samarbeta inom de existerande multilaterala formerna. Jag vill be honom kommentera risken och hur vi närmast kan stoppa att det går inflation i toppmöten. Det handlar om hur han ser på den diskussionen och de skarpa förslagen från Frankrike.

Jag vill också kasta in en fråga till efter det amerikanska valet. I kommissionens meddelande och i EU-kretsen finns det ett någorlunda stöd och i Sverige ett mycket starkt för frihandeln som kraft att öppna marknaden och skapa nya jobb.

Den nyvalde amerikanske presidenten har röstat emot flera frihandelsavtal. Hur ser statsministern på frihandels roll och Europas roll att driva på för frihandel inför mötet i Washington den 15 november?

Anf. 7 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Susanne Ebersteins fråga sätter fingret på vad det egentligen är för typ av beslut vi ska fatta på mötet. Det är ett extrainkallat Europeiskt råd. Det papper som ligger på bordet – och det tycker många människor är konstigt – är ett så kallat icke-papper.

Det är egentligen inte så att vi ska fullt ut enas kring detta papper. Det används ibland, kan man notera, till att ordföranden vid den här typen av möten, framför allt på efterföljande presskonferenser, ibland säger saker som definitivt ordföranden tycker men inte alltid reflekterar fullt ut det som har sagts vid mötet.

Hur det blir i dag är naturligtvis för tidigt att säga. Jag har invändningar mot papperet i sin nuvarande form. Jag tycker att det finns en utveckling, som tydligt försvaras bland annat av Frankrike, mot fler men samtidigt lite luddigare och svagare regleringar. Det står i kontrast till hur jag skulle vilja se det med färre och i så fall tydligare och skarpare regleringar.

Det finns också fortsatt hänvisningar till ambitionen att titta på förändringar i internationella standarder för bokföring och värderingsinstrument av olika slag. Det är någonting som jag tror i grunden är fel väg att välja. Det är också därför som jag så tydligt betonar betydelsen av att först åka hem och genomföra det som Europeiska rådet fattade beslut om. Det gäller de trafikregler som vi precis har fått på plats vår nationella del av i Sverige.

Jag vet att det också finns många andra länder som stöder det jag nu sade. Hur möjligt det kommer att vara att samlas i det ganska korta möte som vi de facto har i dag vet jag inte. Vi bör också minnas att G 20-kretsen är en annan krets. Jag tror att länderna där kommer att känna sig fria att säga saker de möjligen tycker nationellt alldeles oavsett vad EU kommer fram till i dag.

När det gäller IMF-reformering noterar jag att ordförandeskapet tar upp en fråga där Sverige har varit drivande. Det gäller transparensen i tillsättandet av chefsposterna i IMF och Världsbanken. Det tycker jag är ett bra steg.

Vi och även andra kan tänka oss diskussioner om att utveckla IMF. Men jag vill hålla fast vid att vårt stöd till IMF och Världsbanken ska ses i ljuset av att de har närmast global medlemsskapstäckning.

Det ska ställas i kontrast till vad som åtminstone framställs som helt nya idéer. Det har använts ord som ”ny världsordning”, och jag vet inte vad de innehåller. Då tycker jag att försiktighetsprincipen gäller.

Vi vet vad vi har och ska börja med att försöka utveckla det tills vi får bättre information och underlag för vad det annars är vi skulle föreslå.

Folkpartiet ställde en fråga om bilindustrin. När det gäller bilindustrin noterade jag att amerikanska bilföretag har framställt önskemål om stöd. Men jag tolkade det inte som att det amerikanska politiska systemet skulle vara färdigt med vilket beslut det vill fatta.

Det finns en stor överkapacitet i världen. Jag befinner mig just nu i ett land som har en mycket stor bilproduktionskapacitet, nämligen Tjeckien.

Det går inte att med olika stöd cementera en alldeles för hög produktionskapacitet och tro att den inte kommer att leda till fortsatta problem.

Det som förmodligen kommer att ske är att produktionskapaciteten minskar i omfattning, framför allt nu när efterfrågan är svag. Vi har sagt att vår utgångspunkt mer är att finnas till stöd för människor och deras omställning för att kunna komma vidare på arbetsmarknaden, att vi har resurser för utbildningar av olika slag som en bättre metod att skapa förändringsförmåga i ekonomin. Det finns om man gör stora stödpaket alltid risk att man gör slut på väldigt mycket skattepengar och sedan i alla fall inte uppnår det tänkta syftet därför att marknaden i grunden har förändrats. Som sagt sitter vi med en alldeles för stor överkapacitet.

Det nämndes att det finns och har funnits förslag av det här slaget också i Europa. Jag förutser att den diskussionen kommer att fortsätta. Men där har vi vänt oss mot att det skulle vara en del av en politik som formulerats här i Europa.

Anna Kinberg Batra ställde en fråga om kommande toppmöten i eurozonen. Det rör sig om ett av några exempel på hur Frankrike har försökt förändra mötesformer på ett sätt som inte har stöd i olika fördrag eller i hur de olika delarna är tänkta att fungera. Det tror jag har väckt stor irritation. Jag tycker inte att det är rätt väg att gå. I så fall, om man vill se förändringar i sättet att arbeta, får man föra diskussioner om det. Det har vi gjort, och det är det vi kallar för regeringskonferenser. De kommer fram till olika förslag som sedan ska ratificeras. Jag medverkade vid det senaste tillfället då vi

förde en sådan förhandling i hamn och minns att väldigt många sade att det nog får ta väldigt många år innan vi börjar diskutera de här frågorna igen.

Nu vill vi ägna oss åt politik och lösa människors vardagsproblem. Vi har sett många bra exempel på det i klimatfrågan, finanskrishantering och mycket annat i Europa på sistone. Vi ska inte återgå till en ordning där vi mer diskuterar olika beslutsforum, vem som ska sitta i vilket forum och vilka som ska representera. Det är ett ansvar man måste ta som ordförandeland och som också Sverige måste tänka på när vi innehar ordförandeskapet nästa höst.

När det gäller frihandeln: Barack Obama är nu vald av det amerikanska folket med ett tydligt stöd för egen del. Hans parti har ett kraftigt stöd i kongressens båda kamrar. Jag tror att en president oftast blir mer för frihandel än han har låtit som när han var kandidat till presidentskapet. Men jag tror att det finns anledning till oro för hur det kommer att låta i kongressens korridorer. Det är där olika internationella frihandelsavtal måste ha stöd. Därför finns viss grund för oro för att protektionistiska vindar kommer att märkas av i USA på samma sätt som det blåser en hel del sådana i Europa. Frihandelns vänner måste stå upp inför detta och hålla ihop. Det kommer vi också att göra från svensk sida.

Anf. 8 MONICA GREEN (s):

Fru ordförande! Jag har två frågor som bygger på de minnesanteckningar vi har fått från senaste Ekofin, eftersom de också tog upp frågan om att förbereda sig inför det informella mötet den 7 november. Frågan kom då upp om det finns risk för att stabilitets- och tillväxtpakten kommer att urvattnas. Nu har vi tagit ett stort ansvar. Vi i Sverige och de olika EU-länderna håller på att se till att paketen kommer på plats. Men när man nu går vidare och ska jobba globalt finns risk för urvattning om man inte har tillräckligt bra regler att hålla sig till. Jag undrar om statsministern vill kommentera det.

Den andra frågan gäller den typ av stöd till näringslivet i Europa som hade kommit upp tidigare. Det står i minnesanteckningarna att det inte gick att hitta konsensus från ordförandeskapets sida om att man skulle stödja näringslivet i Europa och att det i så fall skulle få mycket stora globala konsekvenser. Där har EU-länderna redan sagt nej till det franska initiativet. Så uppfattade jag det i alla fall. Gör statsministern också det?

Anf. 9 ULF HOLM (mp):

Fru ordförande! Jag tackar statsministern för den snabba genomgången av ärendet som ska behandlas.

Jag blev lite bekymrad över att statsministern säger att det inte finns någon enighet om någon sorts position. Tvärtom verkar det vara ganska stora skillnader i synen på hur man globalt ska lösa det. Det kan förväntas bli ett väldigt långvarigt toppmöte i dag om Frankrike håller fast vid sin linje. Vi har hört att Tyskland har lagt fram egna underlag för hur man ska lösa frågan.

Hur bedömer statsministern läget inför dagens möte? Kan man försöka enas om någon gemensam linje? Statsministern nämnde att det var flera länder som hade liknande synpunkter som vi från Sverige. Det tycker jag i och för sig låter väldigt bra.

Jag vill också lyfta fram en sak som varit uppe i diskussionen, en översyn av Internationella valutafonden och organen. Det verkar statsministern själv vara inne på. Hur snabbt kan en sådan översyn ske, och i vilka delar är det mest angeläget att man tar till snabba åtgärder för att styra upp frågorna?

Anf. 10 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Jag börjar med Monica Greens frågor. Det har förts en diskussion om hur man ska se på stabilitets- och tillväxtpakten i ett läge där flera medlemsländer inte klarar kriterienivån på 3 procents underskott i bnp utan

har större underskott än så och dessutom uttrycker behov av att möta konjunkturavmattningen med ytterligare budgetåtgärder.

Man har ägnat sig åt att dela upp i tre delar vad man kan hänvisa olika underskott till. Det första sägs vara att man fått budgetunderskott på grund av policymisstag, som det heter. Det andra är budgetunderskott som beror på cykliska effekter. Det tredje är att man sätter samman finansiella krispaket.

Om det handlar om cykliska effekter eller finansiella krispaket gör man bedömningen att man ska se mer tillåtande på den typen av anledningar till att man får större budgetunderskott än angivet i stabilitets- och tillväxtpakten. Det är ett sätt att skapa viss flexibilitet men ändå försöka hålla fast vid att det finns en annan ordning när det gäller så kallade policymisstag.

I det läge vi nu befinner oss i, givet att en del har mycket stora budgetunderskott, tror jag att det är nödvändigt att agera med den typen av flexibilitet, men i övrigt vill jag understryka för nämnden att vi också hemmavid för en diskussion om vikten av att hålla ordning och ha strama budgetordningar, inte minst när de behövs som allra mest, det vill säga när det görs stora offentliga utgiftssatsningar av olika slag.

Det är så man har resonerat. Den blir fortsatt tillämpbar, men i ett par delar pekar man på ökad flexibilitet.

När det gäller industristöddiskussionerna har detta som sagt framställts från det franska ordförandeskapet. Det har uttryckts vid några olika tillfällen, och det har funnits en del andra medlemsländer, men det är som Monica Green påpekar, det finns inte någon enighet. Sverige har bland annat talat mot den här idén, och därför kan vi inte uppnå enighet.

Jag vill påpeka att det inte är så att vi har en EU-baserad finanspolitik. Vi betonar här vart och ett av ländernas ansvar för att möta situationen. Det finns förvisso en del EU-gemensamma medel, men de följer efter särskilda regelverk och får användas i den mån det är möjligt.

Men det är inte det den här diskussionen har handlat om. Den har handlat om antingen samordnande eller till och med gemensamfinansierade stora industristödsåtgärder. Vi tror helt enkelt att det är fel väg att gå. Det är bättre att investera i konkurrensförmåga, i stöd till omställning för människor för att kunna komma vidare i utbildning eller till andra jobb på arbetsmarknaden. Det är två väldigt skilda synsätt. Vi har inte kunnat enas. Jag är övertygad om att diskussionen kommer att fortsätta.

Det är väl också svaret till Miljöpartiet: Beslutsordningen är den att det här är tänkt att vara ett samtal utifrån ett så kallat icke-papper, som väl ska ge en bild av ungefär vilka uppfattningar som finns i Europa, detta för att vi ska ha möjlighet att ha någon synpunkt inför G 20-mötet. Men det papperet är i sig inte helt tillfyllest för Sverige. Jag kommer att markera. Det kommer inte heller att vara ett antaget papper. Därför kommer vi inte heller att kunna hävda att det finns en gemensam europeisk linje som någon företrädare vid G 20-mötet.

Det är så bra som det kan bli. Här finns en möjlighet att framföra synpunkter. Men det kommer inte att kunna gå att få total enighet. Min ambition är naturligtvis att påverka. Jag tror att det är i precis sådana här stunder som man oftast går för långt, från ett läge där det kanske har varit för få och för tandlösa regleringar till att man ropar på för många, för omfattande och kanske till och med dåligt fungerande. Det tror jag inte heller är svaret. Det är klokt och balanserat att börja med att genomföra det som vi redan har kommit överens om, se till att de regleringar som vi ska ha verkligen fungerar och inte ropa på för många.

Anf. 11 ORDFÖRANDEN:

Tiden går fort! Det är dags att börja runda av det här. Jag ska säga till er som följer det här i protokollsform, så att det står, att ett icke-papper visserligen finns som papper – det är ett konstigt ord egentligen – men inte är att betrakta som något formellt beslutsunderlag, som statsministern

påpekade. Nu vet ni det, och det står i protokollet även för er som följer det här och kanske inte går på EU-nämnden varje vecka.

Det är också så att vi har suttit och rådgjort med kanslichef och presidium om hur vi ska behandla det här. Det är onekligen så att det statsministern framför är skarpa ståndpunkter i ett skarpt läge. Det kan man göra även om man inte har formella beslutsunderlag i pappersform. Därför vill jag sammanfatta mötet med att vi finner stöd för regeringens här anförda ståndpunkt.

Anf. 12 HANS LINDE (v):

Jag vill för Vänsterpartiets del anmäla avvikande mening i den del som berör IMF. Vi hade hellre sett att man haft en högre ambition när det gäller reformering av IMF i detta läge.

Anf. 13 ORDFÖRANDEN:

Det är noterat. I övrigt finner jag stöd för regeringens här angivna ståndpunkter. Jag slår min lilla penna i bordet. Vi har säkert anledning att återkomma i frågan, bland annat inför det formella toppmöte som äger rum om bara några veckor.

Vi tackar statsministern för den här morgonstunden och önskar trevlig resa och lycka till på dagens extra toppmöte.

Anf. 14 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Tack så mycket!

Anf. 15 ORDFÖRANDEN:

Nämndens sammanträde är därmed ajournerat till 09.00, då vi fortsätter med försvars- och utrikesfrågor samt allmänna frågor.